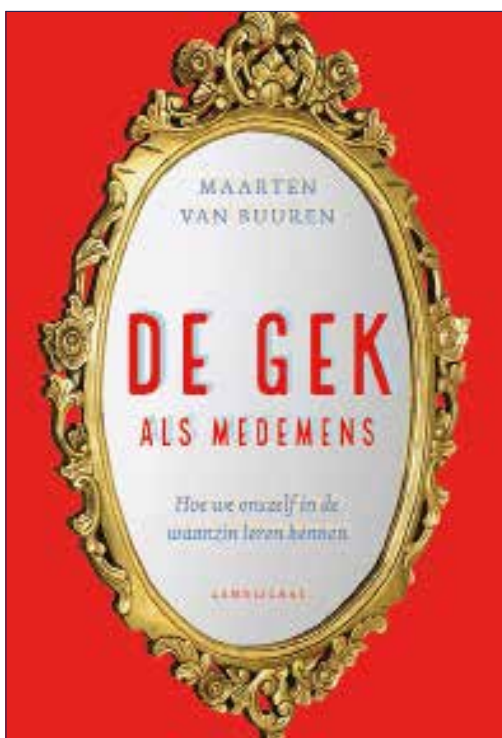

De gek als medemens. Hoe we onszelf in de waanzin leren kennen

Maarten van Buuren

Wat een meevaller dat iemand het gedachtegoed van Binswanger vanonder het stof haalt. En wat een geluk dat die iemand Maarten van Buuren is, em. hoogleraar Franse letterkunde Universiteit Utrecht. Daarenboven licht hij toe vanuit zijn eigen ervaring met depressie. Zijn grote belezenheid transformeert dit essay tevens tot vakliteratuur. Ludwig Binswanger (1881-1966), de grondlegger van de Daseinsanalyse, ontwikkelde zijn project in samenspraak en tegenspraak met psychoanalyse (Freud) en filosofie (vooral Heidegger). Het is een tour de force van de auteur om dit in kaart te

brengen, op zijn beurt in gesprek met andere filosofen (onder anderen Sartre, Bergson en Merleau-Ponty) en fenomenologische psychiaters (onder anderen Kuhn en Minkowski). Een belangrijke verheldering door de auteur is dat Binswanger zich mettertijd heeft afgezet tegen Freuds gedachtegoed. Zowel theorie als praktijk toont evenwel dat we de fenomenologie als een bovenbouw van psychoanalyse kunnen begrijpen. Van Buuren wijst er regelmatig op dat er geen tegenstelling hoeft te zijn. Hoe complex het denken van Binswanger ook mag zijn, volgens de auteur is zijn belangrijke bijdrage:

'Volgens Binswanger is de gek een medemens, dat wil zeggen een mens zoals u en ik. (...) Gekken houden ons een lachspiegel waarin we onszelf herkennen.' (p. 12)
Beide ideeën zijn in feite schatplichtig aan Freud – het onderscheid tussen gezond en ziek is kwantitatief en psychisch lijden is de 'via regia' om de mens, per definitie onaf en problematisch, te begrijpen. De ondertitel van het boek is dus de spijker op zijn kop. Het inbrengen van (beroemde) casussen in het boek geeft welkomte toepassingen en verhelderingen van de theorie. Daarbij weet de auteur het

gedachtegoed van Binswanger naadloos naar de huidige tijd te vertalen. Getuige daarvan bijvoorbeeld het hoofdstuk 'Familie en waanzin' en de annex 'Droom en existentie'. Dit laatste is een essay waar hij vanuit zijn eigen droomboek reflecteert op het 'droomwerk' van Freud, Binswanger en Medard Boss (1903-1990), compagnon de route van Binswanger. Binnenkort komt het (e-)boek *Schizofrenie* uit met vertalingen door Van Buuren van twee casussen en twee essays van Binswanger. Dit zeer lezenswaardige boek doet verlangen om de teksten van de meester zelf te (her)lezen. Het is zeer welkom in deze tijd waarin de fenomenologische psychiatrie aan een revival bezig is.

Marc Calmeyn, psychiater, Loppem

Rotterdam,
Lemniscaat, 2022
182 pagina's,
ISBN 978-90-477-1448-4,
€ 19,99

